

Molestowanie czy komplement?

20 lat Fundacji CBOS 1997–2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

CBOS ZREALIZOWAŁ

836

badań

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735

komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600

ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000

respondentów

Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Molestowanie seksualne nie jest zdefiniowane w polskim prawie karnym ani w prawie wykroczeń¹. Przyjmuje się, że jest nim każde nieakceptowane zachowanie poniżające lub naruszające godność drugiej osoby, odnoszące się do płci lub mające charakter seksualny. Sposób postrzegania i ocena różnego typu zachowań w kontekście molestowania seksualnego ma charakter subiektywny – niezależnie od norm kulturowych i obyczajowych każdy z nas sam wyznacza granicę, poza którą zaczyna się czuć molestowany. Molestowanie nie musi mieć zatem charakteru fizycznego – może przybierać formę słowną, dwuznacznych propozycji, komentarzy czy grubiańskich żartów, lub wyrażać się w lubieżnych spojrzeniach.

W celu zdefiniowania akceptowanych społecznie norm w odniesieniu do zachowań nacechowanych seksualnie, w październikowym badaniu² poddaliśmy ocenie ankietowanych kilka typów sytuacji:

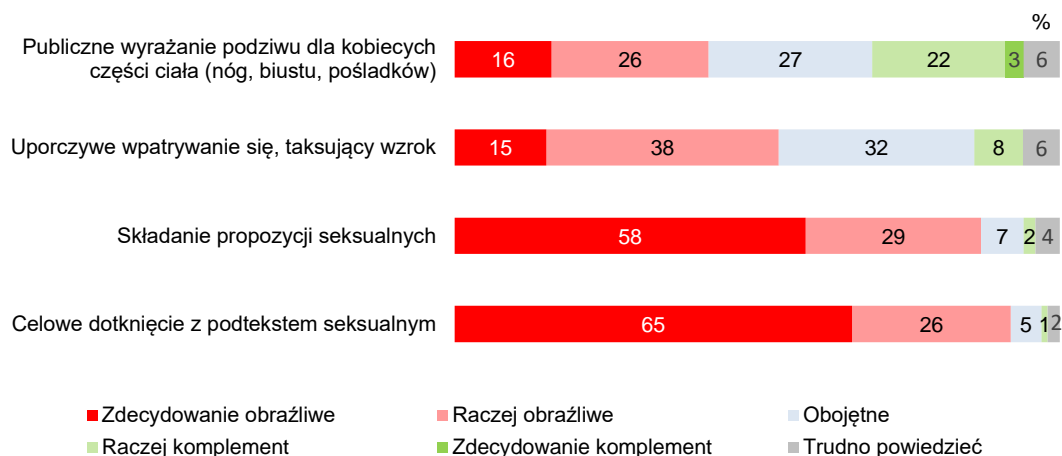
- publiczne wyrażanie podziwu dla kobiecych części ciała (nóg, biustu, pośladków);
- uporczywe wpatrywanie się, taksujący wzrok;
- składanie propozycji seksualnych;
- celowe dotknięcie z podtekstem seksualnym.

Dla zachowania większej przejrzystości, oceniane zachowania przedstawione zostały w kontekście braku jakichkolwiek powiązań pomiędzy osobami, których dotyczą: chodziło nam o postępowanie mężczyzny wobec nieznamionej kobiety.

¹ W zależności od stanu faktycznego molestowanie seksualne może wypełniać znamiona czynu zabronionego (prawo karne) bądź czynu godzącego w obyczajność publiczną (prawo wykroczeń).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (329) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 5–12 października 2017 roku na liczącej 948 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. Przedstawiamy kilka typów zachowań mężczyzn wobec obcych kobiet. O każdym z tych zachowań proszę powiedzieć czy, w Pana(i) ocenie, jest ono dla kobiety obraźliwe czy jest to dla niej komplement

Zachowaniami naruszającymi godność kobiety, a tym samym noszącymi znamiona molestowania, są w społecznym odczuciu przede wszystkim te, które nie pozostawiają wątpliwości co do intencji i kontekstu: składanie obcej kobiecie propozycji o charakterze seksualnym (58% zdecydowanej dezaprobaty) i celowe dotknięcie z podtekstem seksualnym (65% zdecydowanej dezaprobaty). Opinie badanych wskazują, że zdecydowanie mniejszym „ciężarem gatunkowym” charakteryzuje się w omawianym kontekście uporczywe wpatrywanie się (taksujący wzrok), uznane za zdecydowanie obraźliwe dla kobiety jedynie przez 15% ogółu badanych. Jeszcze łagodniej Polacy traktują publiczne wyrażanie podziwu dla atrybutów kobiecości (biustu, nóg, pośladków) – w przypadku tego rodzaju zachowania mężczyzny wobec obcej kobiety zdecydowaną dezaprobatę deklaruje również 15% ogółu badanych, ale jednocześnie co czwarta osoba uważa je za komplement dla kobiety (3% w sposób zdecydowany).

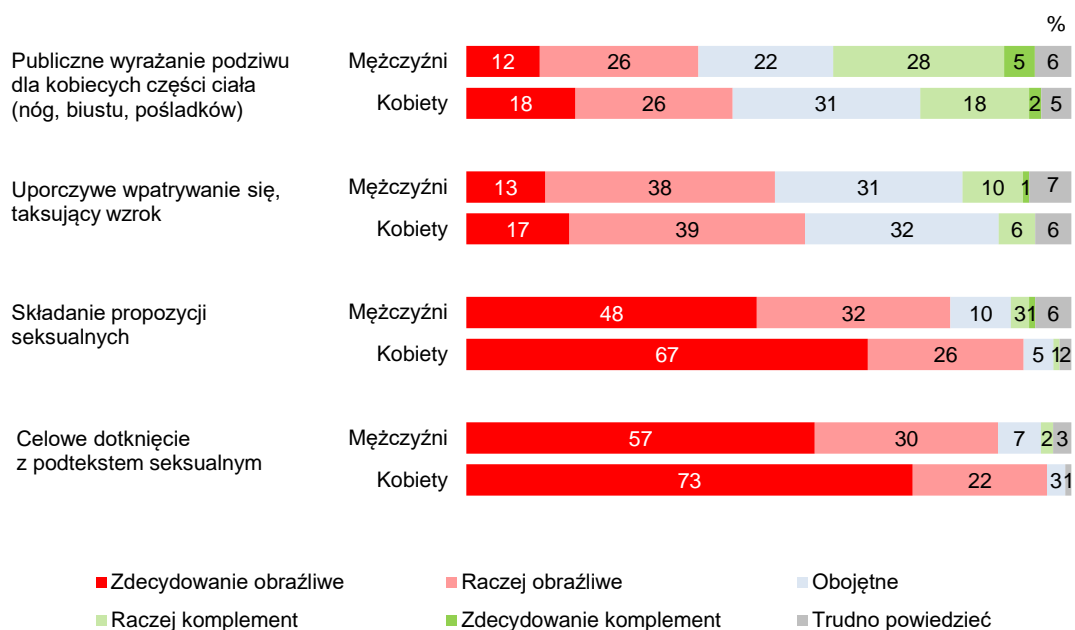
Czynnikiem silnie różnicującym opinie badanych w omawianych kwestiach, jest – co dość oczywiste – płeć.

W przypadku wszystkich uwzględnionych w pytaniu typów zachowań kobiety częściej niż mężczyźni postrzegają je jako zdecydowanie obraźliwe dla przedstawicielek swojej płci. Różnica ta dotyczy zwłaszcza sytuacji z jednoznacznym podtekstem seksualnym, jak składanie seksualnych propozycji, które za zdecydowanie uwłaczające kobiecie uważa niespełna połowa respondentów płci męskiej (48%) i ponad dwie trzecie (67%) respondentek, oraz celowego dotykania, w przypadku którego odsetki te wynoszą odpowiednio 57% i 73%. Dla mężczyzn częściej niż dla kobiet są to natomiast sytuacje obojętne, a znaleźli się też tacy (nieliczni), którzy postrzegają je w kategoriach komplementu dla kobiety.

W odniesieniu do pozostałych dwóch typów zachowań uwzględnionych w pytaniu notujemy mniejsze różnice w odsetkach ocen negatywnych wśród kobiet i mężczyzn, choć tu również kobiety nieco częściej definiują je jako obraźliwe dla siebie.

CBOS

RYS. 2. Ocena zachowań mężczyzn wobec obcych kobiet w podziale według płci

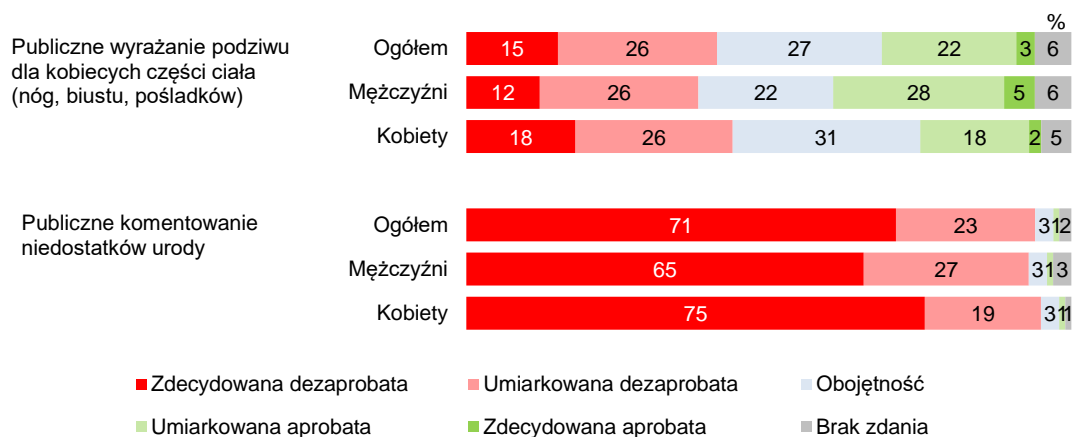

Warto zwrócić uwagę na wysokie odsetki badanych – w tym także kobiet – pozytywnie postrzegających sytuację, w której mężczyzna publicznie wyraża podziw dla biustu, nóg czy pośladków obcej sobie kobiety: co trzeci mężczyzna i co piąta kobieta uważa, że spotykające się z tego rodzaju uwagami panie powinny traktować je jako komplement.

W celu sprawdzenia, czy społeczny poziom akceptacji werbalnych zaczepek odnoszących się do wyglądu kobiety bazuje na samym fakcie dopuszczalności tego rodzaju komentarzy wobec obcej osoby, poprosiliśmy respondentów dodatkowo o ustosunkowanie się do sytuacji publicznego komentowania niedostatków urody obcej kobiety.

O ile publiczne wyrażanie podziwu dla biustu, nóg czy pośladków obcej kobiety traktowane jest z aprobatą bądź przynajmniej obojętnie przez połowę badanych, o tyle publiczne komentowanie przez mężczyznę niedostatków damskiej urody spotyka się z powszechną dezaprobatą, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. Oznacza to, że znacznej części Polaków – w tym kobietom – nie przeszkadza sam fakt publicznego komentowania przez mężczyznę fizyczności obcej kobiety, o ile komentarz ten jest pozytywny.

RYS. 3. Ocena publicznego komentowania przez mężczyzn wyglądu obcej kobiety w zależności od typu komentarza

Czynnikami znacząco różnicującymi opinię badanych w kwestii zachowań podejmowanych przez mężczyzn wobec obcych kobiet i naruszających ich godność są – poza płcią – miejsce zamieszkania i wykształcenie: wraz z wielkością miejscowości i poziomem wykształcenia rosną odsetki opinii zdecydowanie krytycznych w odniesieniu do wszystkich poddanych ocenie sytuacji. Analiza danych pozwoliła na wyodrębnienie grupy prezentującej najbardziej permissywną postawę w omawianych kwestiach: są to przede wszystkim mężczyźni (71%), mieszkający na wsi bądź w najmniejszych miastach (75%), legitymujący się wykształceniem podstawowym lub zasadniczym zawodowym (64%).

W społecznym odczuciu, kryterium niezbędnym dla zdefiniowania zachowania mężczyzny wobec obcej kobiety w kategoriach molestowania jest jego jednoznacznie seksualny kontekst. Spośród czterech typów sytuacji uwzględnionych w badaniu kryterium to spełniają bezpośrednio propozycje seksualne i celowy dotyk o charakterze seksualnym. Brak tego rodzaju zdecydowanie jednoznacznego nacechowania osłabia sprzeciw i sprawia, że zachowania takie jak publiczne komentowanie atrybutów kobiecości czy taksujące spojrzenia zdecydowanie rzadziej postrzegane są jako naruszające godność kobiety.

Opracowała

Magdalena Gwiazda